Zaduszki muzealne o stanie wojennym – Stalowa Wola, 20 listopada 2026

20.11.2026

20 listopada 2026 r. zapraszany na „Zaduszki muzealne” do Galerii Malarstwa Alfonsa Karpińskiego w Stalowej Woli, ul. Rozwadowska 12.

Program wydarzenia:

- godz. 11.00–12.00 – wykład Młodzież antysystemowa w PRL 1956-1989. Wybrane przykłady z Polski południowo-wschodniej, który wygłosi dr hab. Bogusław Wójcik z Biura Badań Historycznych IPN Oddział w Rzeszowie

  Skala oraz formy oporu wobec rządzących w środowiskach młodzieżowych po 1956 r. na terenie Polski południowo-wschodniej były uwarunkowane bieżącą sytuacją w kraju. Przejawy tej aktywności odzwierciedlały nastroje szerszych mas społeczeństwa w odmienny sposób za rządów Władysława Gomułki (1957-1970), w okresie Edwarda Gierka (1970-1980), a jeszcze inaczej w latach osiemdziesiątych XX w. Do zainicjowania ruchu solidarnościowego na wspomnianym terenie powstawały kilkuosobowe, działające lokalnie grupy, które nie posiadały pogłębionego programu, ani wyraźnie sprecyzowanych poglądów politycznych. Nowy impuls aktywizujący środowiska młodzieżowe przyniosły wydarzenia związane z powstaniem NSZZ „Solidarność” oraz wprowadzeniem stanu wojennego. Na przestrzeni lat 1957-1989 obok sformalizowanych form oporu manifestowały się także bardziej spontaniczne ich przykłady. Młodzieżowe postawy antysystemowe zaznaczały się ponadto w ramach działalności organizacji legalnych oraz w kontrkulturze.

- godz. 12.30–14.00 – dyskusja panelowa: Strategia radzenia sobie podczas internowania, od 13 grudnia 1981 r. i w dalszej działalności NSZZ „Solidarność”

  Dyskusja dedykowana Stanisławowi Krupce z udziałem żyjących internowanych oraz publiczności.

  Punktem wyjścia do dyskusji będzie omówienie sytuacji sprzed 13 grudnia 1981 roku, czyli sytuacja społeczna, polityczna i gospodarcza w kraju, nastroje społeczne i w zakładach pracy, organizowanie struktur, rozwój NSZZ „Solidarność” i działania do 13 grudnia. Dyskusja zogniskowana będzie na działalności pierwszego przewodniczącego NSZZ „Solidarność” w Regionie Ziemia Sandomierska oraz na osobistych doświadczeniach żyjących internowanych.

  W dyskusji wezmą udział: Andrzej Kaczmarek, Eugeniusz Trzuskot, Jerzy Kopeczek, Jacenty Jędruch, moderatorem będzie dr Joanna Kopacz. Rozmówcy podejmą tematykę:

- wydarzenia w nocy z 12 na 13 grudnia, czyli pierwsze informacje, pierwsze zatrzymania, reakcje na zatrzymania w rodzinach, w miejscach zamieszkania, dalsze rozpowszechnianie informacji, czy jej zatajanie,
- przebieg internowania: okoliczności zatrzymania, transport, pierwsze godziny, przebieg dni w zakładzie karnym, warunki w ośrodkach, przesłuchania i presja SB, metody wymuszania podpisów

o współpracy, codzienność w ośrodku, wzajemna pomoc, praktyki religijne, kontakt z rodziną,

- przeżycia rodzin internowanych: sytuacja materialna, pomoc sąsiedzka, pomoc Kościoła, pomoc zagraniczna, przeżycia i doświadczenia dzieci, reakcje ze strony zakładów pracy, współpracowników
- sytuacja po powrocie z internowania: możliwość znalezienia pracy, represji służb, inwigilacja, odbudowa działalności opozycyjnej, wpływ internowania na życie osobiste i rodzinn.

Wydarzeniom towarzyszyć będzie wystawa pamiątek osób internowanych, związkowców oraz przedmiotów z czasu tworzenia NSZZ „Solidarność” w regionie.

Na zaplanowane wydarzenia wstęp jest wolny, ale po uprzednim zgłoszeniu pod numerem tel. 797 120 229. Liczba miejsc jest ograniczona.